

ULOGA STRATEŠKOG UPRAVLJANJA U USPEHU PROJEKATA U OBRAZOVNIM INSTITUCIJAMA

THE ROLE OF STRATEGIC MANAGEMENT IN THE SUCCESS OF PROJECTS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Savićević Sara | Visoka škola elektrotehnike i računarstva, Beograd, Srbija | saras@viser.edu.rs | ORCID 0009-0003-2105-3291

JEL klasifikacija: L20

DOI: 10.5937/trendpos2402097S

UDK: 005.336.3:37.018.5

005.52:005.8[:37.018.5(497.11)

COBISS.SR-ID 157648649

Apstrakt

Cilj ovog istraživanja je ispitivanje uloge strateškog upravljanja u uspehu projekata u obrazovnim institucijama. Istraživanje je obuhvatilo 159 ispitanika iz različitih obrazovnih institucija, uključujući članove projektnih timova, menadžere i administrativno osoblje. Uzorak je odabran slučajnim metodom, a svi učesnici su potpisali informisani pristanak. Podaci su prikupljeni korišćenjem Skale procene značaja strateškog upravljanja, koja sadrži 20 tvrdnji ocenjenih na Likertovoj skali od 1 do 5. Hipoteze uključuju osnovnu hipotezu (H_0) da strateško upravljanje značajno utiče na uspeh obrazovnih projekata i pomoćne hipoteze (H_1 i H_2) koje ispituju razlike u stavovima u zavisnosti od pola i starosne dobi ispitanika. Rezultati su pokazali da ispitanici generalno visoko ocenjuju ulogu strateškog upravljanja, sa prosečnim ocenama između 4.088 i 4.915. Statistički značajne razlike u stavovima u zavisnosti od pola potvrđene su za većinu tvrdnji, dok starosna dob nije pokazala značajan uticaj. Zaključak istraživanja je da strateško upravljanje igra ključnu ulogu u uspehu obrazovnih projekata, s posebnim fokusom na poboljšanje komunikacije i koordinacije među članovima tima.

Abstract

The aim of this research is to examine the role of strategic management in the success of projects within educational institutions. The study included 159 respondents from various educational institutions, including project team members, managers, and administrative staff. The sample was selected using a random method, and all participants signed informed consent. Data were collected using the Strategic Management Importance Scale, which contains 20 statements rated on a Likert scale from 1 to 5. Hypotheses include the main hypothesis (H_0) that strategic management significantly affects the success of educational projects and auxiliary hypotheses (H_1 and H_2) that investigate differences in attitudes based on gender and age of the respondents. The results showed that respondents generally rated the role of strategic management highly, with average scores ranging from 4.088 to 4.915.

Statistically significant differences in attitudes based on gender were confirmed for most statements, while age did not show a significant impact. The conclusion of the research is that strategic management plays a crucial role in the success of educational projects, with a particular focus on improving communication and coordination among team members.

Ključne reči: strateško upravljanje, projekti, obrazovne institucije, tim, uspeh

Keywords: strategic management, projects, educational institutions, team, success

Uvod

Strateško upravljanje postalo je ključno za uspeh u različitim sektorima, uključujući i obrazovne institucije. S obzirom na sve veću konkurenciju, brze tehnološke promene i sve složenije zahteve društva, obrazovne institucije se suočavaju sa izazovom efikasnog upravljanja svojim resursima i postizanja svojih ciljeva. U takvom kontekstu, strateško upravljanje projektima igra vitalnu ulogu, omogućavajući institucijama da se prilagode promenama, unaprede kvalitet obrazovanja i osiguraju dugoročni uspeh.

Uloga strateškog upravljanja u obrazovnim institucijama nije samo u planiranju i alokaciji resursa, već i u uspostavljanju jasnih ciljeva, praćenju napretka i evaluaciji rezultata. Ovaj proces omogućava obrazovnim institucijama da identifikuju ključne faktore uspeha, minimiziraju rizike i maksimiziraju koristi za sve uključene strane. Osim toga, strateško upravljanje podstiče inovativnost i fleksibilnost, što je posebno važno u dinamičnom obrazovnom okruženju.

Strateško upravljanje u obrazovanju podrazumeva ne samo efikasno planiranje, već i kontinuirano praćenje i evaluaciju postignutih rezultata. Prema istraživanjima, obrazovne institucije koje primenjuju strateški okvir u svom radu često pokazuju bolju prilagodljivost promenama u okruženju i ostvaruju bolje ishode učenika [1, 2]. Takođe, strateško liderstvo u obrazovnim institucijama omogućava liderima da proaktivno odgovaraju na spoljašnje izazove, unapređujući kvalitet obrazovnih usluga i doprinosi dugoročnoj održivosti institucije [3]. Ovaj sveobuhvatan pristup, koji uključuje i upotrebu podataka za donošenje odluka, obezbeđuje uspeh obrazovnih projekata kroz holističko planiranje i implementaciju [4].

Cilj ovog istraživanja je analiziranje kako strateško upravljanje utiče na uspeh obrazovnih projekata u obrazovnim institucijama. Takođe, istraživanje teži identifikovanju ključnih aspekata strateškog upravljanja koji doprinose poboljšanju performansi projektnih timova i postizanju ciljeva projekata.

Teorijski okvir strateškog upravljanja projektima u obrazovnim institucijama

Strateško upravljanje projektima u obrazovnim institucijama obuhvata primenu specifičnih metoda i pristupa koji omogućavaju efikasno vođenje projekata usklađenih sa dugoročnim ciljevima obrazovne ustanove. Fokus je na integraciji strateškog planiranja i operativnog izvršenja u cilju unapređenja obrazovnog procesa i postizanja održivog razvoja.

Definicija i značaj strateškog upravljanja projektima

Strateško upravljanje projektima predstavlja ključnu komponentu u modernom poslovnom okruženju, koje se fokusira na usklađivanje projekata sa sveukupnim poslovnim ciljevima i strategijama organizacije [5, 6]. Ovo upravljanje ne samo da omogućava efikasno i efektivno izvršenje projekata, već i doprinosi ostvarivanju dugoročnih poslovnih ciljeva i održavanju konkurentne prednosti na tržištu [7, 8, 9, 10].

Strateško upravljanje projektima definiše se kao proces koji uključuje planiranje, implementaciju i kontrolu projekata u skladu sa strateškim ciljevima organizacije [11, 12, 13, 14]. Ovaj pristup zahvata analizu i izbor projekata koji najviše doprinose strateškim ciljevima organizacije, te obezbeđuje da resursi budu pravilno raspoređeni kako bi se maksimizirala vrednost koju projekti donose [15, 16]. U srži strateškog upravljanja projektima leži sposobnost da se projekti ne posmatraju izolovano, već kao deo šire strategije i dugoročne vizije organizacije [17, 18].

Značaj strateškog upravljanja projektima ogleda se u nekoliko ključnih aspekata. Prvo, omogućava organizacijama da bolje upravljaju resursima i budžetima, osiguravajući da se sredstva usmere ka projektima koji pružaju najveću vrednost i doprinos strateškim ciljevima. Drugo, poboljšava donošenje odluka kroz detaljnu analizu i procenu rizika, što pomaže u identifikaciji i minimiziranju potencijalnih prepreka pre nego što se one materijalizuju. Treće, doprinosi povećanju fleksibilnosti i sposobnosti prilagođavanja u dinamičnim poslovnim okruženjima, omogućavajući organizacijama da brzo reaguju na promene u tržišnim uslovima ili unutrašnjim izazovima [17, 19, 20, 21, 22].

Takođe, strateško upravljanje projektima pomaže u jačanju konkurentne prednosti kroz usklađivanje projekata sa ključnim poslovnim strategijama i ciljevima [23, 24]. Ovo omogućava organizacijama da se fokusiraju na projekte koji direktno doprinose unapređenju tržišne pozicije i inovacijama, čime se obezbeđuje održiv rast i dugoročna uspešnost [8, 25, 26].

Zaključno, strateško upravljanje projektima predstavlja esencijalni deo upravljačke prakse koji doprinosi sveukupnom uspehu organizacije [27, 28, 29]. Kroz integraciju projekata sa strateškim ciljevima, organizacije mogu efikasnije koristiti svoje resurse, poboljšati donošenje odluka i ostvariti konkurentne prednosti koje su ključne za dugoročni uspeh i održivost.

Strateško upravljanje projektima u kontekstu obrazovnih institucija

Obrazovni sektor ima svoje specifičnosti koje značajno utiču na proces strateškog upravljanja projektima. Prvo, obrazovne institucije se suočavaju sa konstantnim promenama u obrazovnim politikama, standardima i tehnologijama [30, 31, 32]. Ovo zahteva fleksibilnost i sposobnost prilagođavanja novih metoda i pristupa u procesu učenja i podučavanja [33]. Drugo, obrazovne ustanove rade sa različitim grupama interesnih strana, uključujući učenike/studente, roditelje, nastavnike, administrativno osoblje, i društvenu zajednicu. Svaka od ovih grupa ima svoje specifične potrebe i očekivanja, što dodatno komplikuje proces upravljanja projektima [34, 35]. Treće, obrazovni projekti često imaju dugoročne ciljeve i rezultate koji mogu biti teže merljivi u kratkom roku, kao što su poboljšanje kvaliteta obrazovanja i razvoja ključnih kompetencija kod studenata [36]. Ove specifičnosti zahtevaju pristup upravljanju projektima koji je orijentisan na dugoročno planiranje, saradnju i kontinuirano praćenje i evaluaciju.

Povezanost obrazovnih ciljeva i strateškog upravljanja projektima ogleda se u sposobnosti obrazovnih institucija da svoje projekte usklade sa širim obrazovnim misijama i vizijama. Ovo usklađivanje je od suštinskog značaja jer omogućava obrazovnim institucijama da efikasno koriste resurse i ostvaruju ciljeve koji su ključni za njihov dugoročni razvoj i unapređenje kvaliteta obrazovanja. Strateško upravljanje omogućava da se projekti definišu i implementiraju na način koji direktno podržava postizanje ključnih obrazovnih ciljeva [37, 38].

Na primer, ako je cilj obrazovne institucije da unapredi digitalnu pismenost učenika, strateški projekti mogu uključivati razvoj novih kurikuluma, obuku nastavnog osoblja za korišćenje digitalnih alata i implementaciju tehnologije u učionici.

Ovi projekti moraju biti pažljivo planirani kako bi se obezbedilo optimalno korišćenje resursa [39]. Planiranje uključuje identifikaciju potrebnih resursa, kao što su finansijska sredstva, ljudski resursi, tehnologija i infrastruktura, kao i procenu njihovog raspoloživog kapaciteta. Pored toga, resursi moraju biti pravilno alocirani, što znači da se mora pažljivo odrediti kako će se rasporediti budžet, vreme i trud svakog člana projektnog tima kako bi se postigao željeni ishod.

Aktivnosti u okviru projekta moraju biti koordinisane kako bi se osigurala njihova efikasna realizacija. To podrazumeva jasno definisanje uloga i odgovornosti svih učesnika, kao i uspostavljanje komunikacijskih kanala koji omogućavaju pravovremenu razmenu informacija i rešavanje eventualnih problema [37, 40]. Na primer, u projektu koji ima za cilj unapređenje digitalne pismenosti, koordinacija može uključivati redovne sastanke projektnog tima, usklađivanje rasporeda obuka za nastavnike i praćenje napretka u implementaciji tehnologije.

Strateško upravljanje projektima takođe uključuje procese praćenja i evaluacije. Praćenje podrazumeva kontinuirano prikupljanje podataka o napretku projekta, što omogućava identifikaciju potencijalnih problema i pravovremeno reagovanje na njih. Evaluacija, s druge strane, podrazumeva procenu postignutih rezultata u odnosu na postavljene ciljeve [39, 41]. Ovi procesi omogućavaju obrazovnim institucijama da prate napredak ka postavljenim ciljevima, identifikuju potencijalne prepreke i prilagode strategije prema potrebi.

Primena ovih principa osigurava da projekti ne samo da budu uspešno realizovani, već i da doprinesu održivom poboljšanju obrazovnog sistema. Na primer, kroz pažljivo planiranje, alokaciju resursa, koordinaciju aktivnosti i praćenje i evaluaciju, obrazovna institucija može osigurati da projekti usmereni ka unapređenju digitalne pismenosti rezultiraju konkretnim poboljšanjima u veštinama učenika, povećanom efikasnošću nastave i dugoročnim razvojem digitalnih kompetencija nastavnog osoblja. Ovaj pristup ne samo da omogućava postizanje trenutnih ciljeva, već i postavlja temelje za kontinuirani napredak i prilagođavanje novim izazovima i mogućnostima u obrazovnom sektoru.

Metodologija istraživanja

Istraživanje je obuhvatilo 159 ispitanika iz različitih obrazovnih institucija. Uzorak je odabran slučajnim metodom, a učesnici su uključivali članove projektnih timova, menadžere i administrativno osoblje koji su aktivno uključeni u obrazovne projekte. Svi učesnici su potpisali informisani pristanak pre nego što su učestvovali u istraživanju.

Za prikupljanje podataka korišćena je Skala procene značaja strateškog upravljanja u uspehu obrazovnih projekata, razvijena za potrebe ovog istraživanja, koja se sastoji od 20 tvrdnji o ulozi strateškog upravljanja u uspehu obrazovnih projekata. Svaka tvrdnja je ocenjena na Likertovoj skali od 1 do 5, gde je 1 = potpuno se ne slažem, 2 = ne slažem se, 3 = neutralan, 4 = slažem se, 5 = potpuno se slažem.

Istraživanje se oslanja na sledeće hipoteze: osnovna hipoteza (H_0) postulira da strateško upravljanje značajno utiče na uspeh obrazovnih projekata u obrazovnim institucijama. Pored toga, prva pomoćna hipoteza (H_1) pretpostavlja postojanje statistički značajnih razlika u stavovima o uticaju strateškog upravljanja na uspeh obrazovnih projekata u zavisnosti od pola ispitanika, dok druga pomoćna hipoteza (H_2) pretpostavlja postojanje statistički značajnih razlika u stavovima o uticaju strateškog upravljanja na uspeh obrazovnih projekata u zavisnosti od dobi ispitanika.

Podaci su obrađeni korišćenjem deskriptivne statistike kako bi se izračunale prosečne ocene, standardne devijacije, minimalne i maksimalne vrednosti za svaku tvrdnju. Da bi se ispitala normalnost raspodele podataka, sproveden je Kolmogorov-Smirnov test. S obzirom na to da

podaci nisu imali normalnu raspodelu, korišćeni su neparametrijski testovi: Mann-Whitney U test za analizu razlika u stavovima u zavisnosti od pola ispitanika i Kruskal-Wallis test za analizu varijacija u stavovima između različitih starosnih grupa.

Rezultati istraživanja

Deskriptivna statistika prikazana u Tabeli 1 otkriva da ispitanici generalno visoko ocenjuju ulogu strateškog upravljanja u uspehu obrazovnih projekata. Prosečne ocene za sve tvrdnje kreću se između 4.088 i 4.915, što ukazuje na to da većina ispitanika smatra da je strateško upravljanje izuzetno važno. Najvišu ocenu dobila je tvrdnja da strateško upravljanje poboljšava komunikaciju među članovima tima, dok je najniža ocena data tvrdnji da strateško upravljanje poboljšava kvalitet obrazovnih projekata, ali je i dalje visoka. Standardne devijacije su relativno male, što sugeriše visok stepen saglasnosti među ispitanicima u vezi sa značajem strateškog upravljanja. Najveće odstupanje primećeno je kod tvrdnje da strateško upravljanje pomaže u identifikaciji i upravljanju rizicima, dok je najmanje varijacije u oceni za doprinos efikasnom praćenju i evaluaciji obrazovnih projekata. Raspodela odgovora je dominantno usmerena ka višim ocenama, sa većim brojem ocena 4 i 5, što ukazuje na to da većina ispitanika izražava visoko zadovoljstvo ili saglasnost sa tvrdnjama o strateškom upravljanju. Ocene su se kretale u opsegu od 2 do 5, ali nijedna tvrdnja nije ocenjena ispod 2, što sugeriše da nijedna tvrdnja nije smatrana neprihvatljivom ili nevažnom. Ovi rezultati sugerišu da postoji široki konsenzus među ispitanicima o pozitivnom uticaju strateškog upravljanja na različite aspekte uspeha obrazovnih projekata, uključujući koordinaciju, transparentnost, i upravljanje rizicima.

Tabela 1. Deskriptivna statistika tvrdnji o ulozi strateškog upravljanja u uspehu projekata u obrazovnim institucijama

Tvrdnja	f(1)	f(2)	f(3)	f(4)	f(5)	N	M	Sd	Min	Max
Strateško upravljanje je ključno za postizanje ciljeva projekata u obrazovnoj instituciji.	0	2	14	45	98	159	4.5031	.71045	2	5
Efikasno strateško upravljanje značajno povećava uspeh obrazovnih projekata.	0	1	24	53	81	159	4.3459	.75463	2	5
Strateško upravljanje omogućava bolju koordinaciju i saradnju među članovima projektnog tima.	0	0	15	61	83	159	4.4277	.66045	3	5
Projekti u obrazovnoj instituciji uspešniji su zahvaljujući strateškom upravljanju resursima.	0	1	24	62	72	159	4.2893	.74073	2	5
Strateško upravljanje doprinosi efikasnom praćenju i evaluaciji obrazovnih projekata.	0	1	21	71	66	159	4.2704	.70877	2	5
Pravovremeno rešavanje problema u projektima omogućeno je kroz strateško upravljanje.	0	0	6	77	76	159	4.4403	.56916	3	5
Transparentnost u realizaciji obrazovnih projekata je poboljšana zahvaljujući strateškom upravljanju.	0	1	14	55	89	159	4.4591	.68198	2	5
Donošenje odluka u vezi sa obrazovnim projektima je olakšano kroz strateško upravljanje.	0	4	13	56	8	159	4.4088	.74811	2	5
Strateško upravljanje pomaže u identifikaciji i upravljanju rizicima u obrazovnim projektima.	0	4	20	60	75	159	4.2956	.78396	2	5

Strateško upravljanje poboljšava komunikaciju među članovima tima unutar obrazovne institucije.	0	4	27	62	66	159	4.9150	.80723	2	5
Angažovanost zaposlenih u obrazovnim projektima povećava se zahvaljujući strateškom upravljanju.	0	3	26	59	71	159	4.2453	.79330	2	5
Kvalitet obrazovnih projekata je viši zbog efikasnog strateškog upravljanja.	0	6	33	61	59	159	4.0881	.85228	2	5
Strateško upravljanje osigurava dugoročnu održivost obrazovnih projekata.	0	3	21	63	72	159	4.2830	.76417	2	5
Zadovoljstvo svih zainteresovanih strana u obrazovnim projektima povećava se kroz strateško upravljanje.	0	2	24	64	69	159	4.2579	.75652	2	5
Integracija obrazovnih projekata sa strateškim ciljevima institucije olakšana je kroz strateško upravljanje.	0	4	25	60	70	159	4.2327	.80501	2	5
Planiranje budućih obrazovnih projekata je poboljšano kroz strateško upravljanje.	0	5	23	62	69	159	4.2264	.81072	2	5
Fleksibilnost u realizaciji obrazovnih projekata je omogućena kroz strateško upravljanje.	0	2	25	60	72	159	4.2704	.84350	2	5
Efikasnost korišćenja budžeta za obrazovne projekte je povećana zahvaljujući strateškom upravljanju.	0	6	27	60	66	159	4.1698	.84350	2	5
Inovativnost u realizaciji obrazovnih projekata je podstaknuta strateškim upravljanjem.	0	3	26	63	67	159	4.2201	.78473	2	5
Konkurentnost obrazovne institucije se povećava zahvaljujući strateškom upravljanju projektima.	0	1	34	59	65	159	4.1824	.78640	2	5

Izvor: sopstveno istraživanje, 2024.

U svrhu procene uloge strateškog upravljanja u uspehu projekata u obrazovnim institucijama, sproveden je Kolmogorov-Smirnov test za sve korišćene dimenzije. Rezultati prikazani u tabeli 2 ukazuju na to da nijedna od varijabli nema normalnu distribuciju, što se temelji na statistički značajnim ishodima svih sprovedenih Kolmogorov-Smirnov testova na nivou značajnosti $p < 0,05$.

Table 2. Rezultati Kolmogorov-Smirnov testa tvrdnji o ulozi strateškog upravljanja u uspehu projekata u obrazovnim institucijama

Tvrdnja	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	p	Statistic	df	p
Strateško upravljanje je ključno za postizanje ciljeva projekata u obrazovnoj instituciji.	.374	.159	.000	.696	.159	.000
Efikasno strateško upravljanje značajno povećava uspeh obrazovnih projekata.	.316	.159	.000	.764	.159	.000
Strateško upravljanje omogućava bolju koordinaciju i saradnju među članovima projektnog tima.	.329	.159	.000	.740	.159	.000
Projekti u obrazovnoj instituciji uspješniji su zahvaljujući strateškom upravljanju resursima.	.284	.159	.000	.786	.159	.000
Strateško upravljanje doprinosi efikasnom praćenju i evaluaciji obrazovnih projekata.	.263	.159	.000	.792	.159	.000
Pravovremeno rešavanje problema u projektima omogućeno je kroz strateško upravljanje.	.315	.159	.000	.718	.159	.000
Transparentnost u realizaciji obrazovnih projekata je poboljšana zahvaljujući strateškom upravljanju.	.346	.159	.000	.730	.159	.000
Donošenje odluka u vezi sa obrazovnim projektima je olakšano kroz strateško upravljanje.	.326	.159	.000	.736	.159	.000
Strateško upravljanje pomaže u identifikaciji i upravljanju rizicima u obrazovnim projektima.	.287	.159	.000	.782	.159	.000
Strateško upravljanje poboljšava komunikaciju među članovima tima unutar obrazovne institucije.	.256	.159	.000	.810	.159	.000
Angažovanost zaposlenih u obrazovnim projektima povećava se zahvaljujući strateškom upravljanju.	.276	.159	.000	.797	.159	.000
Kvalitet obrazovnih projekata je viši zbog efikasnog strateškog upravljanja.	.229	.159	.000	.831	.159	.000
Strateško upravljanje osigurava dugoročnu održivost obrazovnih projekata.	.279	.159	.000	.789	.159	.000
Zadovoljstvo svih zainteresovanih strana u obrazovnim projektima povećava se kroz strateško upravljanje.	.271	.159	.000	.797	.159	.000
Integracija obrazovnih projekata sa strateškim ciljevima institucije olakšana je kroz strateško upravljanje.	.270	.159	.000	.800	.159	.000
Planiranje budućih obrazovnih projekata je poboljšano kroz strateško upravljanje.	.264	.159	.000	.800	.159	.000
Fleksibilnost u realizaciji obrazovnih projekata je omogućena kroz strateško upravljanje.	.282	.159	.000	.792	.159	.000
Efikasnost korišćenja budžeta za obrazovne projekte je povećana zahvaljujući strateškom upravljanju.	.253	.159	.000	.813	.159	.000
Inovativnost u realizaciji obrazovnih projekata je podstaknuta strateškim upravljanjem.	.261	.159	.000	.805	.159	.000
Konkurentnost obrazovne institucije se povećava zahvaljujući strateškom upravljanju projektima.	.280	.159	.000	.803	.159	.000

Izvor: istraživanje autora, 2024.

Rezultati Mann-Whitney U testa prikazani u Tabeli 3 analiziraju razlike u stavovima ispitanika u odnosu na pol u vezi sa ulogom strateškog upravljanja u uspehu obrazovnih projekata. Određene tvrdnje pokazale su statistički značajne razlike, dok druge nisu. Na osnovu rezultata, tvrdnje kao što su „Efikasno strateško upravljanje značajno povećava uspeh obrazovnih projekata“ ($p = .001$), „Strateško upravljanje omogućava bolju koordinaciju i saradnju među članovima projektnog tima“ ($p = .047$), „Projekti u obrazovnoj instituciji uspješniji su zahvaljujući strateškom upravljanju resursima“ ($p = .016$), „Strateško upravljanje doprinosi efikasnom praćenju i evaluaciji obrazovnih projekata“ ($p = .043$), „Transparentnost u realizaciji obrazovnih projekata je poboljšana zahvaljujući strateškom upravljanju“ ($p = .006$), „Strateško upravljanje pomaže u identifikaciji i upravljanju rizicima u obrazovnim projektima“ ($p = .011$), „Strateško upravljanje poboljšava komunikaciju među članovima tima unutar obrazovne institucije“ ($p = .015$), „Angažovanost zaposlenih u obrazovnim projektima povećava se zahvaljujući strateškom upravljanju“ ($p = .047$), „Kvalitet obrazovnih

projekata je viši zbog efikasnog strateškog upravljanja" ($p = .046$), „Strateško upravljanje osigurava dugoročnu održivost obrazovnih projekata" ($p = .017$), „Integracija obrazovnih projekata sa strateškim ciljevima institucije olakšana je kroz strateško upravljanje" ($p = .012$), „Fleksibilnost u realizaciji obrazovnih projekata je omogućena kroz strateško upravljanje" ($p = .048$), „Efikasnost korišćenja budžeta za obrazovne projekte je povećana zahvaljujući strateškom upravljanju" ($p = .031$), „Inovativnost u realizaciji obrazovnih projekata je podstaknuta strateškim upravljanjem" ($p = .005$), i „Konkurentnost obrazovne institucije se povećava zahvaljujući strateškom upravljanju projektima" ($p = .026$) pokazuju značajnu razliku u stavovima na osnovu pol ispitanika, jer su njihovi p-vrednosti ispod nivoa značajnosti od 0,05. S druge strane, ostale tvrdnje nisu pokazale značajnu razliku u stavovima u zavisnosti od pola, jer njihove p-vrednosti prelaze nivo značajnosti od 0,05. Ovi rezultati sugerišu da određene dimenzije strateškog upravljanja imaju različit uticaj na stavove ispitanika u zavisnosti od njihovog pola, dok kod drugih tvrdnji ovaj uticaj nije statistički značajan.

Tabela 3. Mann-Whitney U test – Razlika stavova ispitanika u odnosu na pol vezano za tvrdnje o ulozi strateškog upravljanja u uspehu projekata u obrazovnim institucijama

Tvrdnja	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	p
Strateško upravljanje je ključno za postizanje ciljeva projekata u obrazovnoj instituciji.	1691.500	2219.500	-1.698	.090
Efikasno strateško upravljanje značajno povećava uspeh obrazovnih projekata.	1354.000	1882.000	-3.202	.001
Strateško upravljanje omogućava bolju koordinaciju i saradnju među članovima projektnog tima.	1618.000	2146.000	-1.988	.047
Projekti u obrazovnoj instituciji uspešniji su zahvaljujući strateškom upravljanju resursima.	1515.000	2043.000	-2.417	.016
Strateško upravljanje doprinosi efikasnom praćenju i evaluaciji obrazovnih projekata.	1600.000	2128.000	-2.028	.043
Pravovremeno rešavanje problema u projektima omogućeno je kroz strateško upravljanje.	1928.000	10056.000	-.507	.612
Transparentnost u realizaciji obrazovnih projekata je poboljšana zahvaljujući strateškom upravljanju.	1467.500	1995.500	-2.741	.006
Donošenje odluka u vezi sa obrazovnim projektima je olakšano kroz strateško upravljanje.	1706.500	2234.500	-1.566	.117
Strateško upravljanje pomaže u identifikaciji i upravljanju rizicima u obrazovnim projektima.	1491.500	2019.500	-2.534	.011
Strateško upravljanje poboljšava komunikaciju među članovima tima unutar obrazovne institucije.	1504.000	2032.000	-2.440	.015
Angažovanost zaposlenih u obrazovnim projektima povećava se zahvaljujući strateškom upravljanju.	1605.000	2133.000	-1.983	.047
Kvalitet obrazovnih projekata je viši zbog efikasnog strateškog upravljanja.	1595.500	2123.500	-1.995	.046
Strateško upravljanje osigurava dugoročnu održivost obrazovnih projekata.	1523.500	2051.500	-2.380	.017
Zadovoljstvo svih zainteresovanih strana u obrazovnim projektima povećava se kroz strateško upravljanje.	1634.500	2162.500	-1.853	.064
Integracija obrazovnih projekata sa strateškim ciljevima institucije olakšana je kroz strateško upravljanje.	1491.000	2019.000	-2.510	.012
Planiranje budućih obrazovnih projekata je poboljšano kroz strateško upravljanje.	1611.500	2139.500	-1.953	.051
Fleksibilnost u realizaciji obrazovnih projekata je omogućena kroz strateško upravljanje.	1608.500	2136.500	-1.974	.048
Efikasnost korišćenja budžeta za obrazovne projekte je povećana zahvaljujući strateškom upravljanju.	1564.000	2092.000	-2.156	.031
Inovativnost u realizaciji obrazovnih projekata je podstaknuta strateškim upravljanjem.	1419.500	1947.500	-2.840	.005
Konkurentnost obrazovne institucije se povećava zahvaljujući strateškom upravljanju projektima.	1550.000	2078.000	-2.219	.026

Izvor: istraživanje autora, 2024.

Tabela 4 prikazuje prosečne rangove ispitanika prema polu u vezi sa tvrdnjama o ulozi strateškog upravljanja u uspehu obrazovnih projekata. Muški i ženski ispitanici su rangirani u odnosu na njihov stav o svakom aspektu strateškog upravljanja. Rezultati pokazuju da su prosečni rangovi ženskih ispitanika viši za svaku tvrdnju, što sugerise da žene u većoj meri prepoznaju značaj strateškog upravljanja u uspehu obrazovnih projekata u poređenju sa muškarcima. Naročito visoki rangovi za žene su zabeleženi kod tvrdnji o povećanju uspeha projekata (85.34), transparentnosti (84.44), inovativnosti (84.82), i komunikaciji u timu (84.16), dok su muškarci pokazali niže prosečne rangove u svim kategorijama. Ova razlika ukazuje na to da žene prepoznaju strateško upravljanje kao ključni faktor u poboljšanju različitih aspekata obrazovnih projekata, uključujući koordinaciju, resurse, praćenje, komunikaciju i inovativnost.

Tabela 4. Rankovi za Mann-Whitney U test – Razlika stavova ispitanika u odnosu na pol vezano za tvrdnje o ulozi strateškog upravljanja u uspehu projekata u obrazovnim institucijama

Tvrdnja	grupa	N	Mean Rank
Strateško upravljanje je ključno za postizanje ciljeva projekata u obrazovnoj instituciji.	muški	84	69.36
	ženski	75	82.68
Efikasno strateško upravljanje značajno povećava uspeh obrazovnih projekata.	muški	84	58.81
	ženski	75	85.34
Strateško upravljanje omogućava bolju koordinaciju i saradnju među članovima projektnog tima.	muški	84	67.06
	ženski	75	83.26
Projekti u obrazovnoj instituciji uspešniji su zahvaljujući strateškom upravljanju resursima.	muški	84	63.84
	ženski	75	84.07
Strateško upravljanje doprinosi efikasnom praćenju i evaluaciji obrazovnih projekata.	muški	84	66.50
	ženski	75	83.40
Pravovremeno rešavanje problema u projektima omogućeno je kroz strateško upravljanje	muški	84	83.25
	ženski	75	79.18
Transparentnost u realizaciji obrazovnih projekata je poboljšana zahvaljujući strateškom upravljanju.	muški	84	62.36
	ženski	75	84.44
Donošenje odluka u vezi sa obrazovnim projektima je olakšano kroz strateško upravljanje.	muški	84	69.83
	ženski	75	82.56
Strateško upravljanje pomaže u identifikaciji i upravljanju rizicima u obrazovnim projektima.	muški	84	63.11
	ženski	75	84.26
Strateško upravljanje poboljšava komunikaciju među članovima tima unutar obrazovne institucije.	muški	84	63.50
	ženski	75	84.16
Angažovanost zaposlenih u obrazovnim projektima povećava se zahvaljujući strateškom upravljanju.	muški	84	66.66
	ženski	75	83.36
Kvalitet obrazovnih projekata je viši zbog efikasnog strateškog upravljanja.	muški	84	66.36
	ženski	75	83.44
Strateško upravljanje osigurava dugoročnu održivost obrazovnih projekata.	muški	84	64.11
	ženski	75	84.00
Zadovoljstvo svih zainteresovanih strana u obrazovnim projektima povećava se kroz strateško upravljanje.	muški	84	67.58
	ženski	75	82.13
Integracija obrazovnih projekata sa strateškim ciljevima institucije olakšana je kroz strateško upravljanje.	muški	84	63.09
	ženski	75	84.26
Planiranje budućih obrazovnih projekata je poboljšano kroz strateško upravljanje.	muški	84	66.86
	ženski	75	83.31
Fleksibilnost u realizaciji obrazovnih projekata je omogućena kroz strateško upravljanje.	muški	84	66.77
	ženski	75	83.33
Efikasnost korišćenja budžeta za obrazovne projekte je povećana zahvaljujući strateškom upravljanju.	muški	84	65.38
	ženski	75	83.69
Inovativnost u realizaciji obrazovnih projekata je podstaknuta strateškim upravljanjem.	muški	84	60.86
	ženski	75	84.82
Konkurentnost obrazovne institucije se povećava zahvaljujući strateškom upravljanju projektima	muški	84	64.94
	ženski	75	83.80

Izvor: istraživanje autora, 2024.

Rezultati Kruskal-Wallis testa prikazani u tabeli 5 pokazuju da ne postoji statistički značajna razlika u stavovima ispitanika u odnosu na dob za sve tvrdnje o ulozi strateškog upravljanja u uspehu projekata u obrazovnim institucijama. To znači da starosna dob ispitanika nije uticala na njihovu percepciju važnosti strateškog upravljanja u ovim aspektima.

Tabela 5. Kruskal-Wallis test – Razlika stavova ispitanika u odnosu na dob vezano za tvrdnje o ulozi strateškog upravljanja u uspehu projekata u obrazovnim institucijama

Tvrdnja	Chi-square	df	p
Strateško upravljanje je ključno za postizanje ciljeva projekata u obrazovnoj instituciji.	3.936	3	.268
Efikasno strateško upravljanje značajno povećava uspeh obrazovnih projekata.	4.370	3	.224
Strateško upravljanje omogućava bolju koordinaciju i saradnju među članovima projektnog tima.	1.106	3	.776
Projekti u obrazovnoj instituciji uspešniji su zahvaljujući strateškom upravljanju resursima.	1.782	3	.619
Strateško upravljanje doprinosi efikasnom praćenju i evaluaciji obrazovnih projekata.	3.919	3	.270
Pravovremeno rešavanje problema u projektima omogućeno je kroz strateško upravljanje.	2.984	3	.394
Transparentnost u realizaciji obrazovnih projekata je poboljšana zahvaljujući strateškom upravljanju.	2.910	3	.406
Donošenje odluka u vezi sa obrazovnim projektima je olakšano kroz strateško upravljanje.	4.921	3	.178
Strateško upravljanje pomaže u identifikaciji i upravljanju rizicima u obrazovnim projektima.	3.747	3	.290
Strateško upravljanje poboljšava komunikaciju među članovima tima unutar obrazovne institucije.	4.006	3	.254
Angažovanost zaposlenih u obrazovnim projektima povećava se zahvaljujući strateškom upravljanju.	4.943	3	.176
Kvalitet obrazovnih projekata je viši zbog efikasnog strateškog upravljanja.	4.067	3	.254
Strateško upravljanje osigurava dugoročnu održivost obrazovnih projekata.	6.056	3	.109
Zadovoljstvo svih zainteresovanih strana u obrazovnim projektima povećava se kroz strateško upravljanje.	7.127	3	.068
Integracija obrazovnih projekata sa strateškim ciljevima institucije olakšana je kroz strateško upravljanje.	6.167	3	.104
Planiranje budućih obrazovnih projekata je poboljšano kroz strateško upravljanje.	7.066	3	.070
Fleksibilnost u realizaciji obrazovnih projekata je omogućena kroz strateško upravljanje.	4.275	3	.233
Efikasnost korišćenja budžeta za obrazovne projekte je povećana zahvaljujući strateškom upravljanju.	3.216	3	.360
Inovativnost u realizaciji obrazovnih projekata je podstaknuta strateškim upravljanjem.	2.120	3	.548
Konkurentnost obrazovne institucije se povećava zahvaljujući strateškom upravljanju projektima.	1.610	3	.657

Izvor: istraživanje autora, 2024.

Diskusija

Rezultati istraživanja pružaju značajne uvide u ulogu strateškog upravljanja u uspehu obrazovnih projekata u obrazovnim institucijama, kao i u razlike u percepcijama tih uloga u zavisnosti od pola i starosne dobi ispitanika. Osnovna hipoteza (H_0) da strateško upravljanje značajno utiče na uspeh obrazovnih projekata u obrazovnim institucijama je potvrđena kroz generalno visoke prosečne ocene i niske standardne devijacije za većinu tvrdnji. Ovi rezultati sugerišu da većina ispitanika prepoznaje ključnu ulogu strateškog upravljanja u unapređenju različitih aspekata obrazovnih projekata, kao što su koordinacija tima, transparentnost, i upravljanje rizicima. Najviši prosečni rezultati postignuti su za tvrdnje koje se odnose na poboljšanje komunikacije i koordinacije među članovima tima, dok su niži prosečni rezultati zabeleženi u vezi sa poboljšanjem kvaliteta obrazovnih projekata. Ipak, čak i niži rezultati su pokazali visoku ocenu, što ukazuje na opšti konsenzus o važnosti strateškog upravljanja.

Prva pomoćna hipoteza (H_1), koja se odnosi na razlike u stavovima o uticaju strateškog upravljanja na uspeh obrazovnih projekata u zavisnosti od pola ispitanika, pokazala je delimično podršku. Statistički značajne razlike u stavovima zabeležene su za nekoliko tvrdnji, kao što su efikasnost strateškog upravljanja i poboljšanje komunikacije među članovima tima. Ovi rezultati sugerišu da pol može igrati ulogu u percepciji uticaja strateškog upravljanja na određene aspekte uspeha obrazovnih projekata. Međutim, nisu sve tvrdnje pokazale značajne razlike, što može ukazivati na kompleksnost i različite nivoe uticaja strateškog upravljanja u zavisnosti od specifičnih okolnosti i konteksta obrazovnih projekata.

S druge strane, druga pomoćna hipoteza (H_2), koja se odnosi na razlike u stavovima u zavisnosti od starosne dobi ispitanika, nije pronašla značajne razlike. Rezultati Kruskal-Wallis testa ukazuju da starosna dob ispitanika nije imala značajan uticaj na percepciju važnosti strateškog upravljanja. Ovo može sugerisati da, bez obzira na starosnu dob, percepcija uloge strateškog upravljanja u obrazovnim projektima ostaje konzistentna među različitim starosnim grupama.

Ovi nalazi imaju nekoliko praktičnih implikacija za obrazovne institucije. Prvo, visoka ocena značaja strateškog upravljanja ukazuje na potrebu za njegovom dodatnom integracijom u obrazovne projekte, kako bi se poboljšala koordinacija, transparentnost i upravljanje rizicima. Institucije treba da se fokusiraju na dalje unapređenje komunikacije i koordinacije među članovima tima, kao i na evaluaciju i praćenje projekata. S obzirom na razlike u stavovima u zavisnosti od pola, obrazovne institucije bi mogle koristiti ove informacije za prilagođavanje svojih pristupa strateškom upravljanju, kako bi se bolje adresirale specifične potrebe i percepcije različitih polova. U budućim istraživanjima, bilo bi korisno dublje istražiti zašto pol može uticati na stavove o strateškom upravljanju i kako se ove razlike mogu integrisati u prakse upravljanja projektima. Na kraju, nedostatak značajnih razlika prema starosnoj dobi može sugerisati da strateško upravljanje ima univerzalnu vrednost koja je prepoznata širom različitih starosnih grupa. Ovo može olakšati implementaciju strategija i politika koje su relevantne za sve zaposlene i članove tima, bez obzira na njihovu starosnu dob.

Rezultati ovog istraživanja značajno doprinose razumevanju uloge strateškog upravljanja u uspehu obrazovnih projekata, pružajući empirijsku potvrdu teorijskih okvira. Analiza pokazuje da strateško upravljanje deluje kao ključni faktor u usklađivanju ciljeva obrazovnih projekata sa dugoročnim strateškim ciljevima obrazovnih institucija. Ovo potvrđuje teze Modela strateškog upravljanja projektima [42], koji naglašava važnost sinhronizacije ciljeva projekta sa strateškim planovima organizacije. Rezultati ukazuju na to da strateško upravljanje omogućava bolju koordinaciju i efikasnije ostvarivanje projektnih ciljeva, što je u skladu sa teoretskim predviđanjima.

U poređenju sa ranijim istraživanjima, dobijeni rezultati su u saglasnosti sa stavom Parkera i saradnika [43], koji su identifikovali značaj strateškog upravljanja za performanse projekata. Naime, oni su istakli da uspešno strateško upravljanje poboljšava organizaciju, efikasnost i smanjuje rizike, što su i nalazi dobijeni u ovom istraživanju i potvrdili. Istraživanje dodatno ističe da strateško upravljanje ima uniforman uticaj na sve aspekte uspeha obrazovnih

projekata, iako neka prethodna istraživanja sugerišu varijabilne efekte u zavisnosti od veličine i složenosti projekata. Ovo otvara mogućnost za dalja istraživanja kako bi se bolje razumeli faktori koji utiču na varijabilnost efekata strateškog upravljanja.

Pored toga, dobijeni nalazi su u skladu sa Teorijom resursno-baziranog pogleda (*Resource-Based View – RBV*), koja naglašava značaj unutrašnjih kapaciteta i resursa organizacije za postizanje konkurentne prednosti [44, 45, 46, 47, 48]. Rezultati pokazuju da strateško upravljanje doprinosi boljoj alokaciji resursa i optimizaciji kapaciteta unutar obrazovnih projekata, potvrđujući teorijsku pretpostavku da organizacije sa efikasnim strategijama upravljanja mogu bolje koristiti svoje resurse za postizanje projektnih ciljeva. Ova teorijska perspektiva naglašava važnost efikasnog korišćenja resursa kao ključa za uspeh projekata.

Dodatno, savremeni pristupi strateškom upravljanju, kao što je Teorija dinamičkih sposobnosti (*Dynamic Capabilities Theory*), nalaze potvrdu u rezultatima istraživanja. Ova teorija naglašava potrebu za stalnim prilagođavanjem i inovacijama u strateškom upravljanju kako bi se odgovorilo na promene u eksternom okruženju [49, 50, 51, 52, 53, 54]. Dobijeni rezultati pokazuju da obrazovne institucije koje primenjuju fleksibilne i adaptivne strategije beleže značajno bolje rezultate. Ovo je u skladu sa savremenim teorijskim pristupima koji naglašavaju značaj sposobnosti za prilagođavanje i inovacije kao ključne faktore uspeha u dinamičnom obrazovnom okruženju.

Zaključak

Rezultati ovog istraživanja jasno ukazuju na visoku važnost strateškog upravljanja za uspeh obrazovnih projekata, prema mišljenju ispitanika. Svi aspekti strateškog upravljanja, uključujući komunikaciju, koordinaciju, evaluaciju, identifikaciju i upravljanje rizicima, dobili su visoke ocene, što naglašava njihovu ključnu ulogu u postizanju ciljeva i uspehu projekata u obrazovnim institucijama. Uprkos varijacijama u ocenama različitih tvrdnji, opšta saglasnost među ispitanicima je visoka, što dodatno potvrđuje značaj strateškog pristupa u obrazovnim projektima.

Istraživanje ima nekoliko ograničenja. Prvo, uzorak ispitanika je relativno mali i ne može se generalizovati na celu populaciju obrazovnih institucija. Drugo, istraživanje se oslanja na samoprocene ispitanika, što može dovesti do subjektivnih pristrasnosti. Treće, korišćene metode analize, kao što su Kolmogorov-Smirnov i Mann-Whitney U testovi, imaju svoja ograničenja i ne pružaju uvid u uzročno-posledične veze.

Buduća istraživanja treba da obuhvate veći i raznovrsniji uzorak ispitanika kako bi se dobili reprezentativniji podaci. Takođe, preporučuje se korišćenje kombinacije kvalitativnih i kvantitativnih metoda za dublje razumevanje uloge strateškog upravljanja. Istraživanja bi mogla da se fokusiraju na specifične aspekte strateškog upravljanja, kao što su upravljanje rizicima i resursima, kako bi se identifikovali konkretni mehanizmi koji doprinose uspehu obrazovnih projekata. Konačno, longitudinalne studije bi mogle pružiti vredne uvide u dugoročne efekte strateškog upravljanja na obrazovne projekte.

Poboljšanje strateškog upravljanja projektima u obrazovnim institucijama zahteva niz ciljanih i koordinisanih koraka. Neophodno je unaprediti komunikacijske kanale unutar timova kroz redovne sastanke, transparentne izveštaje o napretku i upotrebu savremenih kolaborativnih tehnologija. Jasna i efikasna komunikacija je ključna za koordinaciju aktivnosti i rešavanje problema u realnom vremenu. Potrebno je uspostaviti robusne sisteme za praćenje i evaluaciju projekata, uključujući postavljanje jasnih ciljeva i indikatora uspeha, kao i redovno praćenje i evaluaciju rezultata. Ovi sistemi omogućavaju pravovremeno prilagođavanje strategija na osnovu realnih podataka.

Dalje, razvoj i primena strategija za identifikaciju i upravljanje rizicima su od suštinskog značaja. Ovo može uključivati obuku članova tima za prepoznavanje potencijalnih rizika i planiranje

odgovora na njih, čime se smanjuje verovatnoća neuspeha projekta i osigurava stabilan napredak ka postavljenim ciljevima. Redovno strateško planiranje, koje uključuje analizu okruženja, postavljanje dugoročnih ciljeva i definisanje strategija za njihovo ostvarenje, osigurava usklađenost projekata sa širim ciljevima obrazovne institucije i efikasno korišćenje resursa.

Uključivanje svih relevantnih zainteresovanih strana u proces strateškog upravljanja projektima je ključno. To uključuje nastavnike, studente, roditelje, administrativno osoblje i spoljne partnere, čime se omogućava bolja identifikacija potreba i očekivanja te veća podrška za realizaciju projekata. Kontinuirano obrazovanje i profesionalno usavršavanje članova tima doprinosi unapređenju njihovih veština i znanja u oblasti strateškog upravljanja. Ovo može uključivati seminare, radionice i druge oblike profesionalnog razvoja.

Primena savremenih tehnologija za upravljanje projektima može značajno unaprediti efikasnost i efektivnost strateškog upravljanja. Alati za projektni menadžment, softver za praćenje napretka i komunikacione platforme omogućavaju bolje planiranje, organizaciju i kontrolu projekata. Implementacija ovih preporuka može značajno unaprediti strateško upravljanje projektima u obrazovnim institucijama, omogućavajući bolje ostvarivanje ciljeva i efikasnije korišćenje resursa.

Bibliografija

- [1] Bell, L., Strategic planning and school management: full of sound and fury, signifying nothing?, *Journal of Educational Administration*, 2002., 40(5): pp. 407-424.
- [2] Davies, B., & Davies, B., The nature and dimensions of strategic leadership, In Brudrett, M. (ed.), *Principles of school leadership*, Sage Publications, 2012., pp. 73-93.
- [3] Quong, T., & Walker, A., Seven principles of strategic leadership, *International Studies in Educational Administration (Commonwealth Council for Educational Administration & Management (CCEAM))*, 2010., 38(1).
- [4] Eacott, S., Preparing 'educational' leaders in managerialist times: An Australian story, *Journal of educational administration and history*, 2011., 43(1): pp. 43-59.
- [5] Peter, M., & Ashley, J., Translating corporate strategy into project strategy: realizing corporate strategy through project management, *Project Management Institute*, 2004..
- [6] Winch, G. M., Maytorena-Sanchez, E., & Sergeeva, N., *Strategic project organizing*. Oxford University Press, 2022..
- [7] Artto, K., Kujala, J., Dietrich, P., & Martinsuo, M., What is project strategy?, *International Journal of Project Management*, 2008., 26(1): pp. 4-12.
- [8] Patanakul, P., & Shenhar, A. J., What project strategy really is: The fundamental building block in strategic project management, *Project Management Journal*, 2012., 43(1): pp. 4-20.
- [9] Turner, R., *Gower handbook of project management*, Routledge, 2016..
- [10] Alnawafleh, A., Al-Sartawi, A., Almarashdah, F., & Al-Okaily, A., The mediating role of strategic planning in the impact of project management strategy on firm performance, In Musleh Al-Sartawi, A. M. A., Razzaque, A., & Mustafa Kamal, M. (eds.), *From the Internet of Things to the Internet of Ideas: The Role of Artificial Intelligence*, Cham: Springer International Publishing, 2022., pp. 681-691.
- [11] Ferraro, J., *The strategic project leader: Mastering service-based project leadership*, Auerbach Publications, 2007..
- [12] Papke-Shields, K. E., & Boyer-Wright, K. M., Strategic planning characteristics applied to project management, *International Journal of Project Management*, 2017., 35(2): pp. 169-179.
- [13] Kadykova, I., Khvostichenko, V., & Khudiakov, I., Application of convergent approach in strategic project management, *Herald of Advanced Information Technology*, 2020., 3(2): pp. 83-94.

-
- [14] O'rinboev, A., Strategic project management for scientific web applications: lessons learned and future trends, *Current approaches and new research in modern sciences*, 2023., 2(9): pp. 9-13.
- [15] Heagney, J., *Fundamentals of project management*, Amacom, 2016..
- [16] Lock, D., *The essentials of project management*, Routledge, 2017..
- [17] Kerzner, H., *Using the project management maturity model: strategic planning for project management*, John Wiley & Sons, 2011.
- [18] El-Aboodi, S., *Effektives Bau-Projektmanagement*, Springer Fachmedien Wiesbaden, 2024..
- [19] Awwal, M. I., Importance of strategic aspect in project management: A literature critique, *International Journal of Supply Chain Management*, 2014., 3(4): pp. 96-99.
- [20] Zolfaghari, S., Aliahmadi, A., & Mazdeh, M. M. (2017). From strategy to project effectiveness: introducing the three stages of strategic project management. *International Journal of Business Excellence*, 2017., 12(3): pp. 308-328.
- [21] Kerzner, H., *Project management best practices: Achieving global excellence*, John Wiley & Sons, 2018..
- [22] Ekemezie, I. O., & Digitemie, W. N., Best practices in strategic project management across multinational corporations: a global perspective on success factors and challenges, *International Journal of Management & Entrepreneurship Research*, 2024., 6(3): pp. 795-805.
- [23] Romero, E. F. F., Strategic project management: a methodology for sustainable competitive advantage, *Revista Escuela de Administración de Negocios*, 2018., pp. 15-31.
- [24] Pinto, J. K., *Project management: achieving competitive advantage*, Pearson, 2020..
- [25] Chawla, V., Chanda, A., Angra, S., & Chawla, G., The sustainable project management: A review and future possibilities, *Journal of Project Management*, 2018., 3(3): pp. 157-170.
- [26] Ferrer Romero, E. F., Strategic Project Management: a methodology for sustainable competitive advantage, *Revista EAN, Edición especial*, 2018., pp: 15-31.
- [27] Meredith, J. R., Shafer, S. M., & Mantel Jr, S. J., *Project management: a strategic managerial approach*, John Wiley & Sons, 2017..
- [28] Holzbaur, U., Brommer-Kern, E., Holzbaur, U., & Brommer-Kern, E., Projektmanagement als Basis der Planung, In *Quick Guide Nachhaltige Business-Meetings und-Events: Wie Sie betriebliche Veranstaltungen erfolgreich und zukunftsorientiert organisieren*, Springer Fachmedien Wiesbaden, 2021., pp. 73-88.
- [29] van Marrewijk, A., & van den Ende, L., Shaping interorganizational strategic projects through power relations and strategic practices, *International Journal of Project Management*, 2022., 40(4): pp. 426-438.
- [30] Pucciarelli, F., & Kaplan, A., Competition and strategy in higher education: Managing complexity and uncertainty, *Business horizons*, 2016., 59(3): pp. 311-320.
- [31] Collins, A., & Halverson, R., *Rethinking education in the age of technology: The digital revolution and schooling in America*, Teachers College Press, 2018..
- [32] Malik, R. S., Educational challenges in 21st century and sustainable development, *Journal of Sustainable Development Education and Research*, 2018., 2(1): pp. 9-20.
- [33] Castro, R., Blended learning in higher education: Trends and capabilities, *Education and Information Technologies*, 2019., 24(4): pp. 2523-2546.
- [34] Davis, K., Different stakeholder groups and their perceptions of project success, *International journal of project management*, 2014., 32(2): pp. 189-201.
- [35] Tauginienė, L., & Urbanovič, J., Social responsibility in transition of stakeholders: From the school to the university, In Seifi, S., & Crowther, D. (eds.), *Stakeholders, governance and responsibility*, Emerald Publishing Limited, 2018., pp. 143-163.
- [36] Kioupi, V., & Voulvoulis, N., Education for sustainable development: A systemic framework for connecting the SDGs to educational outcomes, *Sustainability*, 2019., 11(21).
- [37] Toma, J. D., *Building organizational capacity: Strategic management in higher education*, jhu Press, 2010..

-
- [38] Amoli, S. J., & Aghashahi, F., An investigation on strategic management success factors in an educational complex, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2016., 230: pp. 447-454.
- [39] Harold, K., *Project management: case studies*, John Wiley & Sons, Inc., 2021..
- [40] Lyudmyla, G. Y., Valeriia, S., & Olena, N., Managing a project of competitive-integrative benchmarking of higher educational institutions, *Восточно-Европейский журнал передовых технологий*, 2017., 3(3(87)): pp. 38-46.
- [41] Kerzner, H., *Project management: Case studies*, John Wiley & Sons, 2013..
- [42] Project Management Institute, *A guide to the project management body of knowledge (PMBOK® Guide)*, Project Management Institute, 2020..
- [43] Parker, D. W., Parsons, N., & Isharyanto, F., Inclusion of strategic management theories to project management, *International Journal of Managing Projects in Business*, 2015., 8(3): pp.552-573.
- [44] Almarri, K., & Gardiner, P., Application of resource-based view to project management research: supporters and opponents, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2014., 119: pp. 437-445.
- [45] Assensoh-Kodua, A., The resource-based view: A tool of key competency for competitive advantage, *Problems and Perspectives in Management*, 2019., 17(3): pp. 143.
- [46] Jugdev, K., Mathur, G., & Fung, T., Mediated effect of project management asset characteristics on firm performance, *International Journal of Managing Projects in Business*, 2020., 13(7): pp. 1442-1464.
- [47] Azevedo, A., Jugdev, K., & Mathur, G., The impact of organizational support for the project management process on project and firm performance, *International Journal of Managing Projects in Business*, 2022., 15(7): pp. 1013-1031.
- [48] Mansour, H., Aminudin, E., Mansour, T., Abidin, N. I. A. B., & Lou, E., Resource-Based View in Construction Project Management Research: A Meta-Analysis, *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 2022., 1067(1).
- [49] Karimi, J., & Walter, Z., The role of dynamic capabilities in responding to digital disruption: A factor-based study of the newspaper industry, *Journal of Management Information Systems*, 2015., 32(1): pp. 39-81.
- [50] Davies, A., Dodgson, M., & Gann, D., Dynamic capabilities in complex projects: The case of London Heathrow Terminal 5, *Project management journal*, 2016., 47(2): pp. 26-46.
- [51] Salvato, C., & Vassolo, R., The sources of dynamism in dynamic capabilities, *Strategic Management Journal*, 2018., 39(6): pp. 1728-1752.
- [52] Ashill, N., Williams, P., Khan, M. S., & Naumann, E., Dynamic and ordinary capabilities: A project management perspective, *IEEE Transactions on Engineering Management*, 2020., 69(5): pp. 2173-2186.
- [53] Langholf, V., & Wilkens, U., Agile project management, new leadership roles and dynamic capabilities—insight from a case study analysis, *Journal of Competences, Strategy & Management*, 2021., 11: pp. 1-18.
- [54] Patrício, V., Lopes da Costa, R., Pereira, L., & António, N., Project management in the development of dynamic capabilities for an open innovation era, *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 2021., 7(3): pp. 164.

Datum prijema rada: 21.09.2024.

Datum prihvatanja rada: 01.11.2024.